

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศ ป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

อุมพร บุญเพชรแก้ว¹ และอิสระพงษ์ พลธานี²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้วิจัยเลือกเทคนิคการสุ่มตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (non-probability) ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) และได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 380 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistic) ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย t-test และ One-way ANOVA (f-test) ผู้วิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอยู่ในช่วงอายุ 21 - 30 ปี มีสถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 20,001 - 30,000 บาท งานวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านพื้นมีความโดดเด่นมากที่สุด แหล่งท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่โดดเด่นมากที่สุด ในประเด็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านกิจกรรมและกระบวนการ พบว่าความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญมากที่สุด ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการจัดการ พบว่าป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีระดับคะแนนมากที่สุด และความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วม นั้นพบว่า เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีรายได้จากการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากที่สุด ในประเด็นด้านแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ ผู้วิจัยพบว่าควรเพิ่มความสะดวกสบายให้นักท่องเที่ยวในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการทำการตลาดไปสู่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายมากขึ้น นอกจากนี้ควรเพิ่มเติมในประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้คนในท้องถิ่นร่วมแสดงความคิดเห็น วิธีการ และแนวทางปฏิบัติในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว 4) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) พบว่า นักท่องเที่ยวที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์การเรียนรู้ระบบนิเวศฯ แตกต่างกันไประดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ : 1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. ศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี
3. ปราณบุรี 4. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

¹ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล : faasupb@gmail.com โทร : 08 5118 3294

² อาจารย์ ดร. ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล : isarapong_aaa@hotmail.com

โทร : 08 9625 6853

Ecotourism management: A case study of Sirinart Rajini ecosystem learning center, Pranburi District, Prachuap Khiri Khan Province

Umaporn Boonpetchkaew³ and Issarapong Poltanee⁴

Abstract

This research attempted to study on an ecotourism development at Sirinart Rajini Ecosystem Learning Center, Pranburi District, Prachuap Khiri Khan Province. This study is based on surveys with 3 objectives, namely 1) to study the attitude of tourists towards ecotourism at Sirinart Rajini Ecosystem Learning Center in Pranburi District, Prachuap Khiri Khan Province; 2) to compare tourists' attitudes towards ecotourism management in Prachuap Khiri Khan Province; and 3) to study guidelines and approaches for ecotourism development at Sirinart Rajini Ecosystem Learning Center. The samples was tourists who visited Sirinart Rajini Ecosystem Learning Center. Non-probability sampling, purposive Sampling, and questionnaires were applied to elicit data. There were 380 samples. The data was analyzed by using t-test and one-way ANOVA (F-Test). In terms of personal information of the respondents, the study showed that 1) most of the tourists were single female, aged between 21 to 30 years old, with bachelor's degree and their monthly income was around 20,001-30,000 Baht. Most of them worked as for private companies. 2) Considering the attitude of tourists towards ecotourism management, there are certain issues, namely: 2.1) regarding location, the uniqueness of the attraction is the most mentioned; 2.2) pertaining to the process and activity, the result revealed that cleanliness of the attractions is the most raised; 2.3) referring management system, the result revealed that tourist information and route-guidance signs are the most favourable; and 2.4) regarding participation, it was found that opportunities for local people to earn money from tourism is the most voiced. 3) issue about the guidelines for ecotourism development at this Learning Center, it is recommended that facilities in terms of tourist accessibility should be improved. Additionally, detailed information on the accommodation for tourists should be informed focusing more on target marketing. Community participation, that is to say, giving local people an opportunity to express their opinions on guidelines for ecotourism in the tourist attraction should be promoted as well. 4) In terms of data analysis, t-tests and analysis of variance (One - way ANOVA/ F-test) were used; it was found that different tourists from different

³ Lecturer, Faculty of Arts and Science, Kasetsart University, Nakhon Pathom, Thailand.

Email address: faasupb@gmail.com Tel: 08 5118 3294

⁴ Lecturer, Ph.D., Faculty of Arts and Science, Kasetsart University, Nakhon Pathom, Thailand.

Email address: isarapong_aaa@hotmail.com Tel: 08 9625 6853

backgrounds (genders, ages and educational levels) have different perceptions and opinions on ecotourism at Sirinart Rajini Ecosystem Learning Center with statistically significant at the level of 0.05.

Keywords: 1. Ecotourism management 2. Sirinart Rajini ecosystem learning center
3. Pranburi District 4. Prachuap Khiri Khan Province

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศอันดับหนึ่งติดต่อกันมาหลายปีให้กับประเทศไทย แต่จากการเร่งพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมาในระยะยาวจากการกระทำนั้น ให้สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เกิดความเสื่อมโทรมและไม่สามารถที่จะปรับคืนสู่สภาพเดิมด้วยตัวเองได้ ทั้งนี้ภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวและแนวทางในการป้องกันแก้ไข (Chatchakul, 2012: 268) ประกอบกับกระแสการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนของผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกมายังแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงต่าง ๆ โดยรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ การท่องเที่ยวแบบมวลชนขึ้น (mass tourism) หรือการที่นักท่องเที่ยวจำนวนมากหลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวทั้งในประเทศไทยเอง และประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ที่สนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ เป็นสำคัญในการพัฒนาประเทศ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีลักษณะการบริโภคทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างสิ้นเปลืองและไม่มีการอนุรักษ์ไว้มาก่อนให้เกิดผลกระทบทางลบจากการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวตามมาก็คือการก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบแนวคิดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยแนวคิดหนึ่งคือการมุ่งเน้นความยั่งยืน สิ่งแวดล้อมอยู่ได้ สังคมดีและเศรษฐกิจมีความมั่นคง (Teelanont & Sophonjarasgool, 2016)

แม้ว่าการท่องเที่ยวจะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศในอัตราสูง แต่กิจกรรมการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลไทยจึงได้กำหนดนโยบายด้านการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว โดยเน้นความสำคัญของกลยุทธ์การตลาด กลยุทธ์การแข่งขันบนพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะการมุ่งเน้นให้การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถบรรลุเป้าหมายในการสร้างรายได้ โดยคำนึงถึงความสมดุลของสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน ในลักษณะที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” (ecotourism) (Jarujittipant, 2015) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ที่หลายประเทศให้ความสำคัญ เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ มีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งยังสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังดำรงไว้ซึ่งสภาพดั้งเดิมของระบบนิเวศ (first hand ecosystem) และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น นอกจากนี้ ในบางพื้นที่ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย เช่น การเดินเส้นทางธรรมชาติ การดูนก/ส่องสัตว์ การกางเต็นท์พักแรม เป็นต้น ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจจึงรวมถึงศักยภาพในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย โดยกรมอุทยานแห่งชาติได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (nature destination) และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (cultural destination) (Khumthanom & Jarianprasert, 2015)

ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์หลายแหล่ง หนึ่งในนั้นคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีระบบการคมนาคมที่สามารถเดินทางเชื่อมต่อไปยังจังหวัดอื่นได้ ทั้งทางรถยนต์ ทางรถไฟ และทางอากาศ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีศักยภาพในการเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและต่างชาติ ด้วยลักษณะทางภูมิประเทศทางธรรมชาติที่มีความหลากหลายและแตกต่าง กล่าวคือ มีภูมิประเทศที่เป็นเทือกเขาและทะเลทางด้านตะวันตกของจังหวัดมีแนวเทือกเขาสูงยาวจากเหนือจรดใต้ และมีเนินเขาไม่สูงนักกระจายอยู่ ส่วนทางด้านตะวันออกเป็นชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 224 กิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นหาดทรายขาวที่มีความลาดชันน้อย

เหมาะแก่การมาท่องเที่ยว จากลักษณะทางภูมิประเทศทำให้จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม เช่น ธรรมชาติ ภูเขา ถ้ำ น้ำตก ทะเล และเกาะเล็กเกาะน้อย กระจายอยู่ในทุกพื้นที่ทุกอำเภอทั่วทั้งจังหวัด หนึ่งในนั้นคืออำเภอปราณบุรี จะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อลดความกระจุกตัวของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอหัวหิน เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม และที่ตั้งไม่ไกลจากอำเภอหัวหิน (Prachuap Khiri Khan Governor's Office, 2017) ซึ่งจุดเด่นที่สำคัญของอำเภอปราณบุรีคือ “ปากน้ำปราณ” เป็น บริเวณช่วงที่แม่น้ำปราณบุรีไหลลงสู่ทะเล ซึ่งเป็นแหล่งที่มีป่าชายเลนเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำนานาชนิด ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง จึงกลายเป็นศูนย์รวมอาหารทะเลจำหน่ายในราคาย่อมเยา อาหารทะเลที่มีชื่อเสียง เช่น ปลาหมึกสด ปลาหมึกแดดเดียว ปลาหมึกแห้ง กุ้งแห้ง เป็นต้น

ศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกิดขึ้นจากการที่รัฐบาลต้องการยับยั้งการตัดไม้ทำลายป่า และฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม จึงได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดทำโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์เป็นปีที่ 50 โดยมอบให้กรมป่าไม้ดำเนินการในปี 2537 โดยมีเป้าหมาย 5 ล้านไร่ทั่วประเทศ ต่อมาบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เข้ามามีส่วนร่วมในพื้นที่เป้าหมายคือป่าชายเลนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเสื่อมโทรมจากการทำนาเกลือ จนสามารถกลับมาอุดมสมบูรณ์เป็นผลสำเร็จ โดยบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้พัฒนาพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อเป็นศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน โดยเปิดให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา ได้เข้ามาเรียนรู้ ทำการวิจัย พักผ่อนและท่องเที่ยว ตลอดจนพัฒนาและจัดการเป็นแหล่งทรัพยากรที่ยั่งยืนสำหรับชุมชน โดยได้รับพระราชทานนามศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน จากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถว่า “สิรินาถราชินี” (Sirinart Rajini Ecosystem Learning Center, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ที่หันมายึดหลักการพัฒนายั่งยืน ผนึกความร่วมมือ และแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมร่วมกัน คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ และเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาความยากจนของประเทศ ตามแผนแม่บทของโลก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) สิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้ระบุว่า การท่องเที่ยวควรมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ ปกป้อง รักษาและฟื้นฟูระบบนิเวศของโลก และยังระบุอีกว่าการท่องเที่ยว การพัฒนา และการรักษาสิ่งแวดล้อม และสร้างประโยชน์แก่ชุมชน (Singcram, Kwanboonchan & Udornpijitkun, 2014)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศึกษาคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเปิดเป็นศูนย์เรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีกรมป่าไม้เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น ขอบเขตการศึกษาประกอบด้วย การจัดการด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการจัดการและการมีส่วนร่วม เพื่อที่จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ไปสู่ความยั่งยืนควบคู่ไปกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีการแบ่งปันและตอบแทนผลประโยชน์สู่ชุมชนร่วมกันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปรางค์บุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปรางค์บุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินีอำเภอปรางค์บุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรอบแนวคิด

การศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปรางค์บุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการกำหนดลักษณะของการศึกษา โดยมีประเด็นในการศึกษาดังนี้ คือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการท่องเที่ยว

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Pornprasit & Rurkkhum (2015: 128) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในพื้นที่ทางธรรมชาติ สร้างประสบการณ์ในวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่กระตุ้นในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งต่อนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น และเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวและเป็นประโยชน์ทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจต่อคนในชุมชน

Jarujittipant (2015) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึงการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวโดยมุ่งรักษาวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของนักท่องเที่ยวและของผู้คนในท้องถิ่นภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วม เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศ

Office of the National Economic and Social Development Board (2013) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

1. ด้านพื้นที่ ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวและสภาพภูมิทัศน์บริเวณแหล่งท่องเที่ยว ที่มีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นฐานที่สำคัญ สะท้อนภาพความงดงามและแปลกตา ซึ่งอาจมีประโยชน์ด้านการพักผ่อนหย่อนใจให้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจเข้าเยี่ยมชม
2. ด้านกิจกรรมและกระบวนการส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมเสริมเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมความงดงามและแปลกตาของแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมด้านการเรียนรู้ควบคู่กับการส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ
3. ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้ง ภาครัฐราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน โดยประชาชนในพื้นที่ต้องมีค่านิยมที่รัก และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก โดยการมีแนวความคิดริเริ่มการแก้ไขปัญหา พัฒนาพื้นที่ด้วยศักยภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมมือพัฒนา ต่อยอดศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้สามารถเป็น

แหล่งรายได้ที่สำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

4. ด้านการบริหารจัดการเป็นกลไกสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความยั่งยืน โดยต้องอาศัยศักยภาพขององค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน เป็นพื้นฐานหลัก ทั้งด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรม กระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้การบริหารจัดการสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นใช้ศักยภาพของผู้นำและกลุ่มผู้นำเพื่อขับเคลื่อน เป็นฐานเชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติและสิ่งที่ชุมชนเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งการจัดที่พัก อาหาร ของที่ระลึก การอำนวยความสะดวก ความเป็นระเบียบ และความสะอาด เป็นต้น

แนวคิดด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรคำนึงถึงการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติ ความหลากหลายของระบบนิเวศ พืชประจำถิ่น สัตว์ป่า การถ่ายทอดองค์ความรู้แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การรักษาความปลอดภัย การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การตลาด และนักท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือผู้บริหารแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรจัดตั้งคณะบริหาร แหล่งท่องเที่ยว (DMO) เพื่อร่วมกันจัดทำแผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (DMP) รวมถึงการผลักดันแผน ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Department of Tourism, 2012)

วิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยนำเอาหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การการท่องเที่ยวโลกมาบูรณาการโดยมีวิธีการตามขั้นตอนดังนี้ (Kaewsuriya, 2013)

1. นำหลักการและแนวคิดการพัฒนายั่งยืนเป็นหลักปฏิบัติจริง โดยผลการสำเร็จของการพัฒนา คือเศรษฐกิจของท้องถิ่นยั่งยืน สังคมในท้องถิ่นมีความยั่งยืนและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นยังคงรักษาไว้ได้อย่างยั่งยืน

2. ต้องบูรณาการแผนงานที่จัดทำไว้มาใช้ตามแผน โดยผู้รับผิดชอบในการพัฒนาต้องนำหลักการบูรณาการแผนหลักมาใช้ และคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางด้านการท่องเที่ยว ต้องกลมกลืนกับธรรมชาติ สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว มีการจราจรเข้า-ออกแหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัย มีป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมายที่ถูกต้อง มีศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว มีร้านอาหารและเครื่องดื่มให้บริการที่สะอาดและมีมิตรไมตรี

4. วิธีจัดการและการใช้กฎหมายบังคับใช้ การพัฒนาการท่องเที่ยวและป้องกันผลกระทบด้านลบ ผู้รับผิดชอบต้องมีการจัดการภายใต้กฎหมายที่บังคับใช้และปฏิบัติตามกฎหมาย

5. การพัฒนาบุคลากรต้องกำหนดแผนงานและหลักสูตรการฝึกอบรม ให้มีความรู้ความสามารถ มีมาตรฐานการทำงาน โดยมีการฝึกอบรมการดำเนินงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

Jittangwattana (2014) กล่าวถึงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีรายละเอียด ดังนี้

1. มาตรการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยจะต้องคงสภาพดั้งเดิมให้ได้มากที่สุด ออกแบบสิ่งก่อสร้างกลมกลืนกับธรรมชาติ คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่ง ศึกษาความอ่อนไหวของระบบนิเวศ หลีกเลี่ยงการตัดต้นไม้ สรรวจแหล่งพลังงานเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น กำจัดของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ บริการด้านการท่องเที่ยวอย่างมีมาตรฐาน ตรวจสอบผลกระทบในแหล่งท่องเที่ยว และมีการวางแผนปรับปรุงและพัฒนา

2. การวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องทำตามขั้นตอนคือ การพิจารณาสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว พิจารณาโอกาสทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เจริญก้าวหน้า กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เก็บข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คาดคะเนว่าอนาคตจะมีสภาพเป็นอย่างไร กำหนดทางเลือกทางการท่องเที่ยว กำหนดแผนการการท่องเที่ยวและเสนอขออนุมัติแผนการท่องเที่ยวเพื่อของบประมาณสนับสนุนด้านต่าง ๆ

3. การจัดองค์การทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการแบ่งส่วนงานออกเป็นส่วนต่าง ๆ การกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานแต่ละตำแหน่ง และการกำหนดโครงสร้างองค์การทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติงาน

4. การบริหารงานบุคคลทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อจัดหาคนดีมีความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานตามโครงสร้างองค์การ

5. การอำนวยการทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึงการที่ผู้จัดการต้องใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. การควบคุมงานทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการกำหนดมาตรฐานของงานทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวัดผลปฏิบัติงานทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเปรียบเทียบผลปฏิบัติงานกับมาตรฐานที่กำหนด และการปรับปรุงแก้ไขถ้าผลการปฏิบัติงานต่ำกว่ามาตรฐาน

การศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถือเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ทางธรรมชาติที่มีคุณค่าชาติ ให้สามารถมอบประสบการณ์แหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อนักท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่กระตุ้นในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งต่อนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น และเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวและเป็นประโยชน์ทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจต่อคนในชุมชนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 36,000 คน (Sirinart Rajini Ecosystem Learning Center, 2017) ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (Non-Probability) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากร จำนวน 380 คน โดยใช้การเทียบตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 ขนาดความคลาดเคลื่อน ± 5 ที่ค่าความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 ประเภทได้แก่ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลประชากรศาสตร์ ส่วนที่ 2 เป็นส่วนเนื้อหาข้อแบบสอบถามที่ใช้ในการตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลเชิงปริมาณสำหรับกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะของคำถามปลายปิด (close - end questions) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบจำนวน 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ จากการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (interval scale)

เมื่อนำมาหาเกณฑ์เฉลี่ยระดับขององค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถกำหนดได้ (Ruengpraprapan, 2013: 30) ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็น
4.21 - 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.41 - 4.20	เห็นด้วยมาก
2.61 - 3.40	เห็นด้วยปานกลาง
1.81 - 2.60	เห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยเนื้อหาของข้อคำถามประกอบด้วยข้อคำถามที่ใช้รายประเด็นทั้งหมด 1 หัวข้อ คือ องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ประกอบด้วย ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วมชุมชนต่อการท่องเที่ยว

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ได้ผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา รวมถึงการตรวจสอบภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ตลอดจนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-objective Congruence Index: IOC) จากผลการประเมิน ข้อคำถามในแบบสอบถามจำนวน 23 ข้อ พบว่าผลการวิเคราะห์ IOC มีค่าคะแนนข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.70 - 1.00 คะแนน

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบสอบถามจากการทดสอบความสอดคล้องระหว่างคำถามทดลองแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด และทำการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมเท่ากับ 0.738

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ในการอธิบายข้อมูลพื้นฐาน

การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistic) ผู้วิจัยจะใช้สถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สถิติ Independent Sample t-test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม คือ เพศชาย และเพศหญิง ส่วนค่าสถิติ One way ANOVA (f-test) จะใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีมากกว่า 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบรายคู่ โดยใช้วิธี Sheffe

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ พบว่า นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21 - 30 ปี มีสถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท

2. ผลการศึกษาคำคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 1 แสดงความคิดเห็นต่อการจัดการองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านพื้นที่	3.91	0.82	มาก
ด้านการจัดการ	3.65	0.85	มาก
ด้านกิจกรรมและกระบวนการ	3.80	0.78	มาก
ด้านการมีส่วนร่วม	3.56	0.97	มาก
รวม	3.73	0.80	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านพื้นที่มากที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D.=0.82) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมและกระบวนการในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D.=0.78) ด้านการจัดการพื้นที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D.=0.85) ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.97) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านพื้นที่ของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D.=0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) แหล่งท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่โดดเด่นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.80) 2) ความหลากหลายของระบบนิเวศ เช่น ป่าชายเลน สัตว์น้ำ ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.68) 3) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การเดินป่า ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.89) และ 4) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.64) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการจัดการพื้นที่ของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.64) 2) การคำนึงถึงธรรมชาติและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.68) 3) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.76) 4) สิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ห้องน้ำ ที่พักรับประทานอาหาร พื้นที่จอดรถ ร้านค้า และร้านอาหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.78) 5) การจัดตั้งที่พักหรือที่พักรับประทานอาหาร สำหรับนักท่องเที่ยวมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.82)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านกิจกรรมและกระบวนการของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) บำยให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสถานที่ท่องเที่ยว และบายนบอกเส้นทางให้นักท่องเที่ยว ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.67) 2) การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.74) ซึ่งเท่ากับการให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่ในการแนะนำเส้นทาง แหล่งที่พัก และสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.72) และ 3) การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.72)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีรายได้จากการท่องเที่ยวในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.84) 2) คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.90) 3) คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจและการกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยว ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.94) 4) คนในท้องถิ่นแสดงความคิดเห็น วิธีการ และแนวทางปฏิบัติในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.95)

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์ศึกษาเรียนรู้แบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ปัจจัยส่วนบุคคล					
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	การศึกษา	อาชีพ	รายได้
	t-test	f-test	f-test	f-test	f-test	f-test
ด้านพื้นที่	.765*	9.048*	6.651*	7.094*	7.776*	9.426*
ด้านการจัดการ	-3.595*	11.758*	1.588	8.676*	2.247	2.171
ด้านกิจกรรมและกระบวนการ	-.672*	5.028*	4.909*	8.812*	.900	2.514
ด้านการมีส่วนร่วม	3.928*	11.067*	12.267*	6.053*	21.529*	17.176*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA/F-test) ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์การเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินีแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนสถานภาพ อาชีพและรายได้ที่เปรียบเทียบกับด้านการจัดการและด้านกิจกรรมและกระบวนการ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์การเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน

สิรินาถราชินีไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินีอำเภอ
ปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4.1 ควรเพิ่มการให้บริการรถประจำทางเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการแจ้งข้อมูลในการ
ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทราบ เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวต้องใช้รถส่วนบุคคลในการเดินทาง เนื่องจาก
ไม่มีบริการรถสาธารณะ ทั้งนี้อาจจะประสานงานกับชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
โดยแจ้งช่วงเวลาในการให้บริการรวมถึงค่าบริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นการสร้างรายได้แก่ชาวบ้านใน
ชุมชน

4.2 ควรแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับที่พักโดยเฉพาะที่พักตั้งแคมป์ สำหรับนักท่องเที่ยว เนื่องจาก
นักท่องเที่ยวมีความสับสนกับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง คือวนอุทยานปราณบุรี ซึ่งมีที่พักและบริเวณ
สำหรับตั้งแคมป์ เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมตัวของนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืน และอยากได้ประสบการณ์
แปลกใหม่แบบการนอนแคมป์ ทั้งนี้ ควรมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัย ระเบียบวิธีปฏิบัติตน นอกจากนี้
การสร้างอาคารที่พักควรมีความเหมาะสม และกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว อาจจะมีการ
นำเทคโนโลยีสมัยใหม่และการออกแบบอาคารแบบประหยัดพลังงาน และเลือกวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
มาเป็นส่วนประกอบ

4.3 ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น รวมทั้งมุ่งเน้น
การทำการตลาดไปสู่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายมากขึ้น ทั้งนี้จากกิจกรรมที่น่าสนใจและพิเศษเฉพาะพื้นที่ เช่น
นิทรรศการมีชีวิตในบรรยากาศเรือนไม้สถาปัตยกรรมท้องถิ่น กิจกรรมการย้อนเวลาไปสู่เส้นทางฟืนป่า
จากนาทุ่งร้าง การศึกษาพันธุ์ไม้คู่เหมือนที่แตกต่าง หรือชมต้นโกงกางที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปลูก และกิจกรรมอีก
มากมาย จะทำให้นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลกิจกรรมและสนใจเดินทางมากท่องเที่ยวมากขึ้นเป็นการสร้างรายได้
แก่ชุมชน และเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ผู้มาเยือนต่อไป

4. ควรเพิ่มเติมในประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้คนในท้องถิ่นแสดงความคิดเห็น วิธีการ และ
แนวทางปฏิบัติในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ชุมชนควรจะได้รับความรู้และแนวทางปฏิบัติตน
ในแหล่งท่องเที่ยว และนำความรู้มาเป็นส่วนหนึ่งในการแบ่งปันแก่นักท่องเที่ยว เช่น ในช่วงเวลาของการนำ
นักท่องเที่ยวล่องเรือชมป่าชายเลน

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่า
ชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.1 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านพื้นที่ของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศ
ป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมทุกด้าน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวมี
เอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่โดดเด่น ความหลากหลายของระบบนิเวศ เช่น ป่าชายเลน สัตว์น้ำ ความหลากหลาย
ของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การเดินป่า และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยพบว่า
แหล่งท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและโดดเด่นมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ Jittangwattana

& Srikampa (2014) พบว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ (nature-based tourism) ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอันได้แก่ ป่าไม้ สัตว์ป่า ถ้ำ น้ำตก ทะเล หาด เกาะ เป็นต้น

1.2 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการจัดการของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมเรื่องความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว การคำนึงถึงธรรมชาติและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ห้องน้ำ ที่พักรับรองแคมป์ พื้นที่จอดรถ ร้านค้า และร้านอาหารอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวมีมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Postica & Cardoso (2014) ซึ่งศึกษาเรื่อง Current Development Level of Ecotourism and Eco-Touristic Products in Moldova พบว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยเป็นการท่องเที่ยว ที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม รูปแบบการท่องเที่ยวจะมุ่งไปสู่ความรู้การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งชุมชนและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ

1.3 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านกิจกรรมและกระบวนการของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมของป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สถานที่ท่องเที่ยว และป้ายบอกเส้นทางให้แก่นักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่ในการแนะนำเส้นทาง แหล่งที่พัก และสถานที่ท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก โดยพบว่าป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สถานที่ท่องเที่ยว และป้ายบอกเส้นทางให้แก่นักท่องเที่ยว มากที่สุด โดยมีจำนวนของป้ายมากและเพียงพอและสามารถให้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Benjachaya (2006) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้สัมผัส เรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติและองค์ประกอบธรรมชาติ ตลอดจนผลกระทบของมนุษย์ที่มีต่อระบบนิเวศ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก เพราะฉะนั้นการจัดระบบบริการข้อมูลและการสื่อความหมายธรรมชาติ

1.4 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมของการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีรายได้จากการท่องเที่ยว คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจและการกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่นแสดงความคิดเห็น วิธีการและแนวทางปฏิบัติในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับมาก พบว่า มีการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Anandaraj (2015) ซึ่งศึกษาเรื่อง Eco-tourism: origin and development พบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการส่งเสริมการจ้างงานแก่คนในท้องถิ่น โดยแบ่งปันผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวแก่ชุมชนท้องถิ่น จากการเข้ามามีส่วนร่วมจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Untachai (2012) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการการตลาดแบบบูรณาการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการพัฒนากลยุทธ์ของการจัดการทางด้านตลาด โครงการการลงทุนในด้านพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญในการให้บริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ และควรคำนึงถึงความคิดเห็นของชุมชน

ในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างมากในทุก ๆ ขั้นตอน โดยทุกฝ่ายต้องร่วมรับผลประโยชน์ และรับผิดชอบในส่วนที่ เกี่ยวข้องร่วมกันโดยให้ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของศูนย์การเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินีแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ Ungjarean & Na Thalang (2017) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน จะมีความเห็นต่อศักยภาพ การท่องเที่ยวแตกต่างกันในด้านอายุอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Luekveerawattana & Ritthichairoek (2018) ซึ่งศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว กับความพึงพอใจในส่วน ประสมทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวดอนหอยหลอด สมุทรสงคราม พบว่า เพศ อายุ และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยว ทำให้ความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถ ราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3.1 ควรเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยวในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากปัจจุบันไม่มี บริการรถสาธารณะให้นักท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจจะประสานงานกับชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว โดยแจ้งช่วงเวลาในการให้บริการรวมถึงค่าบริการแก่นักท่องเที่ยว เป็นการสร้างรายได้แก่ชาว บ้านในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongnirundorn, Buatham & Yodsuwan (2016) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่าภาครัฐควร จัดการคมนาคมและการจราจรโดยกำหนดพื้นที่ จอดรถของนักท่องเที่ยว เพื่อควบคุมความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น จากการคมนาคม และการสัญจรภายในสถานที่ท่องเที่ยว และจัดให้มีรถนำเที่ยว พร้อมทั้งกำหนดตารางเวลา เติมน้ำมันเที่ยวเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ในพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว

3.2 ควรแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมตัวของ นักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืน ซึ่งรอบ ๆ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักของชาวบ้านให้บริการ นอกจากนี้ การสร้างอาคารที่พักควรมีความเหมาะสม และกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว อาจจะมี การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ การออกแบบอาคารแบบประหยัดพลังงาน และเลือกวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มาเป็นส่วนประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kerdpokha (2010) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ด้านทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก จังหวัดอุทัยธานี มีบริการที่พักที่มีคุณภาพ มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมือง จำหน่าย มีของฝากของที่ระลึกขึ้นชื่อจำหน่ายหลากหลาย มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและ ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก

3.3 ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น รวมทั้งมุ่งเน้น การทำการตลาดไปสู่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายมากขึ้น จากกิจกรรมที่น่าสนใจและพิเศษเฉพาะพื้นที่ เช่น นิทรรศการ มีชีวิตในบรรยากาศเรือนไม้สถาปัตยกรรมท้องถิ่น กิจกรรมการย้อนเวลาไปสู่เส้นทางฟืนป่าจากนาทุ่งร้าง การศึกษาพันธุ์ไม้คู่เหมือนที่แตกต่าง หรือชมต้นโกงกางที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงปลูก และกิจกรรมอีกมากมายที่จะทำให้นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลกิจกรรม และสนใจเดินทางมากท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ngamyinyong & Silanoi (2017) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี พบว่าด้านการส่งเสริมตลาด โดยนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ ในด้านมีเว็บไซต์ให้นักท่องเที่ยวสืบค้นหาข้อมูลได้อย่างสะดวกมากที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและอนุรักษ์การท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำไว้ ผ่านช่องทางสื่อสาร Social Media ต่าง ๆ หรือการสร้างเว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหว หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา

3.4 ควรเพิ่มเติมในประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้คนในท้องถิ่นแสดงความคิดเห็น วิธีการและแนวทางปฏิบัติในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ชุมชนควรจะได้รับความรู้และแนวทางปฏิบัติตนในแหล่งท่องเที่ยว และนำความรู้มาเป็นส่วนหนึ่งในการแบ่งปันแก่นักท่องเที่ยว เช่น ในช่วงการนำนักท่องเที่ยวล่องเรือชมป่าชายเลน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dokbunnak & Thongkamnush (2013) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนในตลาดร้อยปีสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความหมายครอบคลุมตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล ฉะนั้น การวางโครงการใด ๆ ก็ตาม จะต้องเริ่มต้นด้วยการปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์หรือชี้วัดตัวปัญหาให้ได้และประชาชนจะต้องร่วมกันลำดับความสำคัญของปัญหา และหาวิธีการแก้ไขที่พวกเขาเห็นว่าเป็นไปได้ ไปจนถึงลงมือปฏิบัติ และการประเมินผล แล้วจึงเริ่มชี้ชัดปัญหาและการวางโครงการใหม่ ซึ่งการส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว นั้น ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ เนื่องจากประชาชนจะเห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ และเสริมสร้างความรู้สึกรักหวงแหนในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ

3.5 ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวที่มาจากความต้องการของชุมชน เนื่องจากชุมชนควรจะได้รับความรู้และแนวทางปฏิบัติตนในแหล่งท่องเที่ยว และนำความรู้มาเป็นส่วนหนึ่งในการแบ่งปันแก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongwiritthon (2016) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ตามทัศนะของนักท่องเที่ยว ที่ได้กล่าวว่า ชุมชนควรมีโอกาสในการรับรู้การเปลี่ยนแปลง และได้บอกกล่าวสิ่งที่ตนเองต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากการมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณี วิถีชีวิตบริบทพื้นที่ ซึ่งในการดำเนินการควรมีความต่อเนื่อง เช่น ความต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และความต่อเนื่องของวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม ทั้งด้านพื้นที่ให้คงความสวยงามและคุณค่าทางธรรมชาติ ด้านกิจกรรมและกระบวนการและด้านการจัดการที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่ รวมถึงด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิภาพ ทำให้พื้นที่ บุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว เกิดประโยชน์สูงสุด

2. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากจะสร้างประโยชน์ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแล้ว แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอื่นๆ ยังสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวมีรูปแบบใกล้เคียงกันได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ วนอุทยานปราณบุรี ที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงถึงกัน โดยควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาที่ถูกต้อง จากการสนับสนุนให้มีการดำเนินการวิจัย และการสร้างความร่วมมืออย่างแท้จริงระหว่างหน่วยงานภาครัฐส่วนท้องถิ่นและส่วนกลาง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำแผนพัฒนาพื้นที่มาปฏิบัติร่วมกันได้อย่างถูกต้อง

2. ควรศึกษาในกรณีของขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวรวมถึงการประเมินผลกระทบในแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นจุดเด่นของศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ป่าชายเลนที่คงความสมบูรณ์ ซึ่งหากไม่มีการศึกษา อาจเกิดความเสี่ยงสูงต่อการถูกทำลายจากจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลต่อการท่องเที่ยวในอนาคต

References

- Anandaraj, M. (2015). **Eco-tourism : origin and development. IJMH International Journal of Management and Humanities**. [Online]. Retrieved May 1, 2018 from <http://researchscrip.com/wp-content/uploads/2015/06/IJMH020101.pdf>
- Benjachaya, Somchai. (2006). Ecotourism (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ). In **Community forest management and forestry professional development**. Chiang Mai: Forestry Office.
- Chatchakul, Nisa. (2012). **Tourism Industry (อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว) (4th ed.)**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Department of Tourism. (2012). **Guidelines for the management of ecological tourist attractions in cultural history (แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม)**. [Online]. Retrieved December 2, 2017 from <http://www.tourism.go.th/assets/portals/2/news/914/1.PDF>
- Dokbunnak, Nattaporn. & Thongkamnush, Thapakorn. (2013). **Participation of communities in tourism management, Case Study in the Hundred Years Sam Chuk district of Suphan Buri (การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนในตลาดร้อยปีสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี)**. Phranakhon Si Ayutthaya: Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi.
- Jarujittipant, Pisamai. (2015). Ecotourism Potential and Competitive Advantage on Koh Samui (ศักยภาพและความได้เปรียบแข่งขันของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเกาะสมุย). **Silpakorn University Journal**, 35(1): 61-82.
- Jittangwattana, Bunlert. & Srikhampha, Pensiri. (2014). **Sustainable Tourism Development (การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน) (3rd ed.)**. Bangkok: Thammasan.
- Kerdpokha, Rungtawan. (2010). **Guideline on Sustainable Ecotourism Development of Uthaitani Province (แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี)**. Master's dissertation, National Institute of Development Administration. Bangkok, Thailand.
- Krejcie, Robert V. & Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30: 607-610.
- Khumthanom, Napatsorn. & Jarianprasert, Nittaya. (2015). Thai Tourist's Needs Towards Ecotourism in Suan Peung District, Ratchaburi Province (ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี). **AccAB Journal**, 1(3): 372-391.
- Kaewsuriya, Rampaipan. (2013). Sustainable tourism (การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน) In **Training Kit Introduction to tourism and tourism**. Sukhothai Thammathirat. Bangkok, Thailand.
- Luekveerawattana, Rumpapak. & Ritthichairoek, Alisa. (2018). Studying personal factors' satisfactions toward the marketing mix of Don Hoi Lot in Samut Songkhram (การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของ

- นักท่องเที่ยว กับความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวดอนหอยหลอดสมุทรสงคราม). **Silpakorn University Journal**, 38(2): 103-120.
- Ngamyinyong, Nittaya. & Silanoi, La-iard. (2017). Guidelines on Sustainable Tourism Development at The Lakha Community on The Banks of Damnoensaduak Canal in Samutsakhon and Ratchaburi Provinces (แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี). **Dusit Thani College Journal**, 11(1): 149-166.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2013). **Study Report Northeastern region Sustainable ecotourism on the green route** (รายงานผลการศึกษา กรณีพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนบนเส้นทางสีเขียว). [Online]. Retrieved December 2, 2012 from http://www.nesdb.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=2643
- Prachuap Khiri Khan Governor's Office. (2017). **Strategic Tourism in Prachuap Khiri Khan (แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์)**. [Online]. Retrieved December 2, 2012 from http://www.prachuapkhirikhan.go.th/_2018/news_research
- Pornprasit, Piyanut. & Rurkkhum, Sutthinee. (2015). An Importance-Performance Analysis Tool for Effective Ecotourism Management (เครื่องมือการวิเคราะห์ความสำคัญและผลการดำเนินงานเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพ). **Journal of Management Sciences**, 32(1): 123-144.
- Pongnirundorn, Sirinan., Buatham, Ochanya. & Yodsuwan, Chatchaya. (2016). Guidelines for Effective Development In Tourism Management of Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province (แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา). **MBA KKU Journal**, 9(1): 234-259.
- Pongwiritthorn, Rattanun. (2016) Guidelines For Sustainable Chiang Mai Tourism Development According To The Attitude Of Tourists. (แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน). **Journal of Humanities and Social Science Thonburi University**, 10(22): 60-66.
- Postica, D. & Cardoso, A. (2014). Current Development Level of Ecotourism and Eco-Touristic Products in Moldova. **International Journal of Business and Social Science**, 5(7): 84-94.
- Ruengpraprapan, Chatchavarn. (2013). **Basic statistics (สถิติพื้นฐาน)** (1st ed.). Khon Kaen: Khon Kaen University.
- Singcram, Pataniya., Kwanboonchan, Supranee. & Udompijitkun, Tamrong. (2014). Factor of Eco-Historical Tourism development in Puntainorasing Historical Area, Samutprakan Province (ปัจจัยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์ในเขตพื้นที่ประวัติศาสตร์ พันท้ายนรสิงห์ จังหวัดสมุทรสาคร). **Community University Engagement Journal**, 33(1): 140-152.

- Sirinart Rajini Ecosystem Learning Center. (2017). **Handbook of Sustainable Forest Afforestation Project**. Sirinart Rajini Ecosystem Learning Center.
- Teelanont, Sarisa. & Sophonjarasgool, Prakasit. (2016). Creative Tourism: choice-Survival of Tourism in Thailand (การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ทางเลือก-ทางรอดของการท่องเที่ยวไทย). **PTUjournal**, 8(2): 206-215.
- Ungjarean, Ruangratree. & Na Thalang, Chawalee. (2017). Potential Factors of Eco-Tourism in Samutsakhon (การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร). **Dusit Thani College Journal**, 11(1): 133-148.
- Untachai, Subchart. (2012). **The Development of Integrated Ecotourism Marketing Management to be Sustainable in Upper Northeastern, Thailand** (การพัฒนาระบบการจัดการการตลาดแบบบูรณาการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน). Udon Thani Rajabhat University. Udon Thani Rajabhat, Thailand.